

Notulen 3^e Bijeenkomst Ontzorging – Lasten en Afsprakenkader

Datum: 24-04-2019; 19:30 – 22:30

Locatie: dorpshuis Tunawerth - Ternaard

Agenda

Zie bijlage

Opening en welkom

Korte terugblik 10 april maart; bespreking van de notulen:

- Opmerking / vraag: wordt ook geborgd dat er een boekje in Jip & Janneke taal komt?
 - Antwoord: zal worden vastgelegd in het afsprakenkader en concrete acties zullen worden ondernomen
-

PRESENTATIES

Johan Atema – NAM

Presentatie over gaswinning in Nederland en NAM – anno nu:

- Nut en noodzaak van aardgas voor Nederland
- Niet tegen elke prijs – “veilig of niet”
- Herinvesteren in de regio; energietransitie heeft grote raakvlakken met NAM

Belangrijkste vragen tijdens de dialoog:

Vraag: Wat is de prognose op een aardbeving van het Ternaard veld?

Antwoord: Deze kans is heel klein; niet nul.

Vraag: Als er in Moddergat een beving van groter dan 3 komt; zal Ternaard dan ook worden ingesloten?

Antwoord: Alleen het veld dat heeft gebeefd wordt ingesloten.

Vraag: Het is toch EZK die beslist om in te sluiten, of niet?

Antwoord: NAM kan eenzijdig beslissen om in te sluiten; er zal wel met EZK en andere partijen worden besproken of herstart van de productie aan de orde is.

Vraag: We zijn toch een krimp-regio? Werkgelegenheid blijft toch moeilijk realiseerbaar?

Antwoord: Heel veel banen zullen en kunnen er ook niet komen; energietransitie is wel een grote kans voor de regio.

Vraag: Het gas komt onder het Wad vandaan; heeft dat niet veel extra negatieve impact?

Antwoord: Nee dit is niet de verwachting. Dit is gebaseerd op de huidige wadengaswinning en de zeer uitgebreide monitoring die hierbij plaatsvindt. Daarnaast wordt als beheersmaatregel het “Hand aan de Kraan” principe toegepast; zie ook eerdere presentatie van 28 maart door Jeroen Jansen.

Opmerking: Zorgen; waterschap heeft voor 2050 een plan gemaakt; huiseigenaren moeten recht hebben op compensatie. De drainage gaat knikken en verzakken; dit gaat onkosten opleveren. We moeten opkomen voor onze belangen.

Vraag: Wantrouwen blijft; er zijn toch wel heel veel breuklijnen?

Antwoord: Hoe kunnen we de zorgen wegnemen?

Wedervraag: Die breuklijnen zijn toch wel zorgelijk en het blijft ongewis hoe dit allemaal in elkaar steekt.

Vraag: Wat houdt herinvestering van opbrengsten uit gaswinning in?

Antwoord: Herinvesteren moet plaatsvinden in de regio; het dorp lagere energie kosten geven zou bijvoorbeeld een mooi investeringsdoel zijn.

Vraag: Hoe afhankelijk is NAM van Shell?

Antwoord: Investerings tot een bepaald bedrag kan de NAM zelf bepalen; als voorbeeld: de realisatie van het MFA/NAM kantoor in Anjum.

Afsluitende opmerking van Johan Atema: NAM wil welkom zijn; genoeg vertrouwen hebben; en genoeg terug gedaan hebben.

Ruud van Boom – NAM

Presentatie over keuze van de nieuwe locatie en minimalisatie van effecten van het project.

Vraag: Is de zandsteen laag niet erg dun voor zoveel gas?

Antwoord: Toch nog 100 meter dik; waar het gas onder hoge druk; 560 bar, in zit.

Vraag: Hoe verhoudt het Ternaard-veld zich tot het Groningen-veld?

Antwoord: De gashoudende laag in het Groningen-veld is zeker 2-3 dikker. Dat veld is vele malen groter in oppervlakte. In het Groningengasveld zat origineel ongeveer 100 keer zoveel gas als in het Ternaard veld.

Vraag: Hoe zit het met de verschillende overlappende bodemdalings-schotels?

Antwoord: Als gasvelden dicht bij elkaar liggen zullen de bodemdalingschotels (enkele centimeters diep en met een straal van vele kilometers) bij de randen overlappen. De daling wordt daar dus opgeteld. Dit verklaart het soms grillige patroon van bodemdalingskommen op de kaarten.

Vraag: Wat test je met affakkelen?

Antwoord: Of er gas is en hoe dit toestroomt; dit bepaalt nog verdere investeringen als de aanleg van de pijpleiding.

Vraag: Wat was het probleem in 1991; dat er geen verder ontwikkeling was van het gasveld?

Antwoord: De gashoudende laag was op die locatie erg dun waardoor het onderliggende water meekomt bij productietesten en de gastoevoer verhinderd. Bij de nieuwe put denken we een dikkere gashoudende laag aan te treffen.

Vraag: Op het plaatje (van Ruud) zijn duidelijk de breuklijnen te zien. En de Hantumer-breuk is een fenomeen en onderdeel van een vulkaan. Er is ook nog een zijtak van de Hantumer-breuk?

Antwoord: De Hantum breuk is een breukzone die loopt van de stad Assen richting het noordnoordwesten. Bij het dorp Hantum verandert die richting en loopt de breuk meer naar het noordwesten (dus van Ternaard weg) tot in de Noordzee. De breuk ligt op ongeveer 3 km diepte en is al vele miljoenen jaren niet actief geweest. De genoemde vulkaan is de Zuidwal vulkaan; een oude dode vulkaan tussen Harlingen en Vlieland die op twee kilometer diepte onder het wad ligt. Deze vulkaan ligt niet in de buurt van de Hantum breuk.

Vraag: Worden er nog nieuwe breuklijnen gecreeerd door de boring?

Antwoord: Nee dit gebeurt niet door boren of tijdens de gaswinning.

Vraag: Heeft Holwerd aan zee effect op de bodem(daling)?

Antwoord: Afgraving bij Holwerd is natuurlijk een bepaalde vorm van lokale bodemdaling maar er is geen direct verband tussen bodemdaling door gaswinning en het bovengenoemde project.

Jarig Langhout – voorzitter Stichting Bescherming Historisch Harlingen
Chris Elsinga – Vereniging Oud Harlingen

Presentatie over de pilot Zoutwinning Frisia – Harlingen

Vraag: Wat zijn de revenuen?

Antwoord: De stichting wil niet verdienen; de winst is de communicatie en de helderheid. Behoud van de haven van Harlingen.

Vraag: Hoe waarborg je steun van vrijwilligers?

Antwoord: Voor Harlingen lijkt er voldoende animo voor.

Afspraken

- Presentaties worden gedeeld

Afsluiting / Wvttk

- Met de notulen wordt een voorstel voor een Afsprakenkader op hoofdlijnen meegestuurd.
- Mededeling provincie Fryslan: Er zal meer tijd worden genomen voor de uitwerking van de Investeringsagenda om de 'druk wat van de ketel te halen'; in juni vindt 1^e terugkoppeling plaats vanuit de werkgroepen; nadere voltooiing is medio september te verwachten.
- Afsluitende mededeling: eerstvolgende bijeenkomsten waarop het Afsprakenkader nader wordt besproken en afgestemd zullen plaatsvinden op resp.: woensdag 5 juni en woensdag 3 juli.

BIJLAGE 1

VOF It Deel

Ottemawei 7

9067 DT Readytjerk

itdeel@hetnet.nl

www.ruischaap.nl

Rabobank NL25 RABO 0145 3971 73

Ontzorgingstraject omgevingsproces Ternaard (OOT)

Plaats Tunawerth Ternaard op 24 april van 19.30 tot 22.00 uur.

Agenda ronde tafel bijeenkomst over lusten, lasten en overeenkomsten.

19.30 Opening en welkom.

Medelingen.

Notulen 10 april.

19.45 Johan Atema – Directeur van de NAM.

Samen energie-veranderde werkwijze van de NAM.

Presentatie, vragen, antwoorden en discussie.

20.15 Ruud van Boom/Jan Dekker-NAM.

De boringslocatie en gevolgen voor de omgeving. 3D, MER en film boring.

Omgang met de locatie, ontwikkelen en afsluiten.

Presentatie, vragen, antwoorden en discussie.

20.45 Pauze

21.00 Jarig Langhout (voorzitter van de Stichting Bescherming Historisch Harlingen)

en Chris Elsinga (vereniging oud harlingen) – pilot Zoutwinning Frisia te Harlingen.

Hoe kom je tot een gedragen samenwerkingsovereenkomst met de verschillende partijen en het vervolg in de toekomst. Bemensing Stichting.

Presentatie, vragen, antwoorden en discussie.

21.45 Conclusies/Samenvatting/Afspraken/Communicatie.

22.00 Rondvraag en sluiting.

Volgende bijeenkomsten OOT op 5 juni concept samenwerkingsovereenkomst en 3 juli slotbijeenkomst en afspraken voor vervolg.